

Józef Edward Mojski **1 VII 1926–16 VI 2020**

Był wybitnym geomorfologiem i geologiem o szerokim zakresie zainteresowań i działalności naukowej, szczególnie zasłużonym dla rozwoju badań czwartorzędu w Polsce, a także poza jej granicami. Urodził się 1 lipca 1926 r. w Trawnikach (miejscowość położona 30 km na południowy wschód od Lublina), ukończył tam szkołę powszechną, a następnie przez krótki czas był uczniem Gimnazjum Ogólnokształcącego w Milanówku. Od roku 1942 kontynuował naukę w Liceum Drogowym w Lublinie i ukończył ją po wojnie, uzyskując dyplom technika drogowego II stopnia. Jako kierunek swoich studiów wybrał geografię, a rozpoczął je w 1945 r. na Wydziale Przyrodniczym utworzonego rok wcześniej uniwersytetu w Lublinie (UMCS).

Już jako student został zastępcą asystenta w Zakładzie Mineralogii i Petrografii, kierowanym przez prof. Marię Turnau-Morawską. Po pięciu latach uzyskał dyplom magistra na podstawie rozprawy *Asymetria zboczy dolinnych w dorzeczu Bystrzycy*, przygotowanej pod kierunkiem prof. Adama Malickiego, i awansował na stanowisko asystenta. Zaczął następnie pracować na umowach zleczanych przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, uczestnicząc pomocniczo w opracowaniu mapy geologicznej – arkusz Zamość. W styczniu 1953 r. otrzymał w tym instytucji stały etat, na którym był zatrudniony przez kolejne 43 lata. Przeniósł się do Warszawy, nadzorował i projektował wiercenia oraz brał udział w badaniach geologiczno-inżynierskich, a następnie opracowywał arkusze szczegółowej mapy geologicznej.

W pierwszym etapie swoich systematycznych badań utworów czwartorzędowych zajął się lessami. Na podstawie rozprawy *Stratygrafia lessów w dorzeczu dolnej Huczwy na Wyżynie Lubelskiej* uzyskał w 1959 r. stopień naukowy doktora. Brał aktywny udział w konferencjach polsko-ukraińskich dotyczących tematyki lessowej, które ugruntowały znaczenie tzw. lubelskiej

szkoły badań lessu. Podjął działalność w Międzynarodowej Asocjacji Badań Czwartorzędu INQUA, a ponadto objął także kierownictwo Zakładu Zdjęć Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Wspólnie z prof. E. Rühle opracował następnie zeszyt atlasu geologicznego Polski – *Czwartorzęd – Zagadnienia stratygraficzno-facjalne*, a w 1969 r. habilitował się, przedstawiając pracę *Stratygrafia zlodowacenia północno-polskiego na obszarze Niziny Polskiej i wyżyn środkowopolskich*. Kontynuując działania kartograficzne opracowywał arkusze szczegółowej mapy geologicznej, a także był autorem ośmiu arkuszy kolejnej serii mapy geologicznej Polski w skali 1:200 000 oraz redaktorem Atlasu Geologicznego map wydanych w tej skali. Objął również kierownictwo powołanej w 1972 r. Pracowni Zdjęć i Map Geologicznych Polski Północno-Zachodniej PIG. W czerwcu 1979 r. uzyskał tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

W następnej dekadzie Józef Edward Mojski zmienił zakres badań oraz teren działalności. Zainteresowany tematyką związaną z czwartorzędową historią Morza Bałtyckiego oraz z ukształtowaniem i budową geologiczną polskiego pobraża przeniósł się do Sopotu, podejmując pracę w Oddziale Geologii Morza Państwowego Instytutu Geologicznego. Czynnikiem uczestniczył w wykonaniu mapy geologicznej dna Bałtyku, wydanej następnie pod jego redakcją i wyróżnionej resortową nagrodą (1994). Był następnie inicjatorem i naukowym kierownikiem zbiorowego opracowania *Atlas geologiczny południowego Bałtyku*, które ukazało się w 1995 r. w dwóch wersjach językowych i otrzymało nagrodę I stopnia, przyznaną przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Rok później zakończył swoje zatrudnienie w Państwowym Instytucie Geologicznym i przeszedł na emeryturę, nie oznaczało to jednak przerwania aktywności naukowej. Przedmiotem jego zainteresowania była nadal geologia czwartorzędu, a jako wyróżniającą się publikację można m.in. wymienić napisaną przez niego książkę *Ziemia polskie w czwartorzędzie – zarys morfogenezy* (2005). Bogatą wiedzę i doświadczenie przekazywał również prowadząc działalność dydaktyczną. Okresowo pełnił funkcję profesora w Instytucie Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego oraz na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, wykładał także w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Słupsku i utrzymywał stały kontakt z Wydziałem Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w Lublinie. Był promotorem kilku prac doktorskich z zakresu geologii i geografii oraz recenzentem wielu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, jak też postępowania o nadanie tytułu profesora.

Od pierwszych lat swojej pracy w Państwowym Instytucie Geologicznym uczestniczył w działalności wielu instytucji naukowych. Był członkiem Polskiego Towarzystwa Geologicznego, Polskiego Towarzystwa

Geograficznego, Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, Komitetu Badań Morza i Komitetu Badań Czwartorzędu Polskiej Akademii Nauk, Komisji Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności. W randze podoficera należał także do Stowarzyszenia Szarych Szeregów. W roku 2000 został wybrany na członka korespondenta Polskiej Akademii Umiejętności, a 5 lat później na członka czynnego tej Akademii. Zmarł w Gdańsku we wtorek 16 czerwca 2020. Po ośmiu dniach został pożegnany w Warszawie w kościele św. Jana z Dukli, a następnie pochowany na pobliskim Cmentarzu Czerniakowskim.

Za swoje osiągnięcia naukowe oraz aktywność organizacyjną był wielokrotnie wyróżniany i odznaczany. Otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej przyznał mu status honorowego profesora, a Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich – status członka honorowego. Takie samo wyróżnienie otrzymał od Międzynarodowej Asocjacji Badań Czwartorzędu INQUA (1995), a Niemieckie Stowarzyszenie Badań Czwartorzędu odznaczyło go medalem imienia Albrechta Pencka (1998), dostał również medal od Międzynarodowej Organizacji „Inter-OceanMetal”. W kraju był trzykrotnym laureatem Nagrody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (3 nagrody I stopnia), a także otrzymał medale: „Za zasługi dla Instytutu Geologicznego”, „Zasłużony dla polskiej geologii” oraz „Zasłużony dla Ziemi Gdańskiej”.

W środowisku naukowym jest wspominany jako wybitny geolog, specjalizujący się zwłaszcza w badaniach czwartorzędu, a także jako kartograf i geomorfolog. Jego dorobek obejmuje ponad 300 publikacji, w tym kilkanaście wydawnictw książkowych, a także wykonanie i redakcję map oraz atlasów geologicznych. Był przy tym człowiekiem otwartym i przyjaznym, gotowym do współpracy i udzielania pomocy, a zarazem pełnym życzliwości i humoru.

Stefan Witold Alexandrowicz